

Arhiv Bos. krajin B. Luka

ABK 209-017-001

S A D R Ź A J

Brana Kalabić: Prilog za biografiju Branka Vidovića

Zorka Adamović rođj.Mandić: Sjećanje na moga muža B. Vidovića

B. Vidović u sjećanjima drugova i saboraca

Brana Kalabić
Banja Luka, Franca Prešerna 14

Prilog za biografiju

B R A N K O (VIDA) V I D O V I Ć
kovač iz Mašića

Rodjen je 1913 godine u selu Mašići, opš. Bos. Gradiška u seljačkoj porodici. ~~Se~~ završenoj osnovnoj školi otišao je na kovački zanat u Novu Topolu kod jednoga Švabe, folksdojčera, dge je izvjesno vrijeme radio, a onda je radio kod Bogdana ~~Manojlo-~~vića, tekodje u Novoj Topoli.

Nema podataka kada se priključio naprednom radničkom pokre= tu, svakako još vrlo mlad, obzirom za njegov osjećaj za praved= nost i humanost. Tome pokretu ostao je vjeran sve do svoje smrti, odnosno do svoje pogibije u velikoj ofanzivi na Kozaru prilikom proboja iz neprijateljskog obruča 4/5 jula 1942 godine.

Saradljivao je i održavao veze sa mnogim naprednim drugovima, revolucionarima i napredne misli i strem/ljenja, širio u svome selu, ali i mnogo šire. Bio je jedan od glavnih veza poznatog komunista Ilije Dardića, obučara iz Karajzovaca, koji je živio i radio u Beogradu. Njegova kovačka radnja pred rat bila je kao jedan važan punk, preko koga su djelovali komunisti, kako u Ma= šićima, tako i u okolnim selima. (Kovačku radnju je otvorio 1939)

Prikupljanjem podataka o revolucionarnom radu komunista Ili= je Dardića, uočena je stalna, neprekidna veza Ilije i Branka Vi= dovića i organizovanje više sastanaka sa seljacima u Mašićima, ali i u drugim selima. Poznato je da je Ilija Dardić često do= lazio u Mašiće i održavao sastanke. Dolazio je tajno, noću, jer je bio pod prismotrom ne samo beogradske policije, nego i žanda= ra u Novoj Topoli. Sastanke je održavao po zaseocima sa grupom seljaka, najprije u Vidovićima (kod Branka ili kod nekog drugog Vidovića), a u zaseoku Osorina u kući Mitra Bosnića. Organizaci= ju ovih sastanaka vršio je Branko Vidović i na sastanke dovodio Iliju Dardića, a vezu između Ilije (kada je on dolazio u Karaj= zovce) i Branka Vidovića, održavala je Trivuna Kalajdžić iz Ma= šića, Ilijina tetka, jedna izuzetno hrabra i snalažljiva žena.

Branko Vidović je djelio letke, brošure i knjige koje je donosio Ilija iz Beograda i te su knjige kružile po selu. Čitalo ih je mnogo seljaka. Sa Ilijom je išao i u okolna sela, ali nije utvrđeno u koja sve sela. Branko je Iliju povezao sa Atifom Topićem iz Bos. Gradiške i Ademom Kovačevićem, (kasnije komesari i partijski rukovodioci u partizanima 1941.)

Zna se da, je u ljeto 1938 godine organizovan jedan masovniji sastanak u osnovnoj školi sela Krnete (sadašnja opština Laktaši), na koji je došao Ilija Dardić. Organizatori ovoga sastanka bili su: Branko Vidović, kovač iz Mašića i Mijailo Topić, trgovac iz Mašića, kao i učitelji: Golub Nešković iz Vilusa i Krunoslav Mišić iz Krneta. Ovom sastanku pored učitelja Neškovića i Mišića i djaka učiteljske škole, Radovana Vulina iz Seferovaca, prisustvovali su najviše ljudi iz Mašića: Branko Vidović, Mijailo i Vujo Topić, Stojan Kesić, Mitar Bosnić, Branko Stančić i Mirko Djukić, kao i seljaci u manjem broju iz Vilusa, Romanovaca, Krneta i Bakinaca. Na ovaj sastanak, Iliju Dardića i posjetioce iz Mašića, vozio je svojim kolima Tede Kojić-Mrkonja.

Utvrdjeno je takodje da je Branko Vidović učestvovao u organizaciji i prisustvovao još jednom masovnijem sastanku u Krneta 1939 godine. Ovom sastanku prisustvovali su naprijed nabrojani (izuzev Mirka Djukića), a sa jednim kolima iz Mašića išao je Ilija Dardić, Branko Vidović, Mitar Bosnić, Branko Stančić i Stojan Kesić. Vozio ih je Slavko Bosnić koji pretpostavlja da je na sastanku bilo oko 20 ljudi. Prije njih su na sastanak stigli: Mijailo i Vujo Topić, Radovan Vulin, Golub Nešković, Mile Milošević i Miloš Todorović iz Romanovaca.

Isto tako jedan od važnijih sastanaka održan je u Osnovnoj školi Vilusi, koji je takodje zakazao Ilija Dardić i koji su organizovali Branko Vidović i učitelj Golub Nešković iz Vilusa. Sastanak je održan 1940 godine. Pretpostavka je da je i ovaj sastanak bio masovniji, ali se samo zna da su pored učitelja Neškovića i Branka Vidovića prisustvovali još Radovan Vulin iz Seferovaca, Mijailo Topić i Stojan Kesić Stari iz Mašića.

U martu 1941 godine Branko Vidović je mobilisan u vojsku, a pošto je služio vojsku u aviaciji, raspoređen je na aerodrom

Rajlovac. Nakon par dana prekomandovan je na pomoćni aerodrom u Novu Topolu koji se nalazio između Trapista, Rogolja i Mašića, zapravo u blizini Vidovića kuća. Ovdje je Branko pokazao snalažljivost i hrabrost, doslednog borca naprednog radničkog pokreta.

Odmah, priliko⁴ rasula bivše jugoslovenske vojske, prije dolaska njemačke vojske, onesposobio je dva aviona, a onda je noću organizovao svoje rođjake Vidoviće i sa nekoliko kola dovezli su sa aerodroma dosta municije, oružja, vojne odjeće i druge opreme i jednu kompletnu vojnu kuhinju. Sve to zakopano je u negovu kovačnicu. Zemlju su kopali Vidovići, (oni koji su tu dovezli materijal) i tu sve zakopali. Kada ga je stariji brat upitao sa strahom: šta će mu to?, odgovorio je: "Trebaće to nama". Čim je dignut ustanak, oni isti Vidovići sve su to otkopali i sa kolima prevezli u Kozaru.

Bilo je to vrlo hrabro. Njegova kuća sa radionicom=kovačnicom bili su pored glavnog puta koji ide od glavne ceste Banja Luka=Bos. Gradiška kroz Mašića, svega 1, do 1,5 km udaljeno Si- bića Hana i glavne ceste, u blizini švapskih kuća. A pored toga, odmah preko puta njegove kuće, bila je kuća (čardak) i imanje zloglasnog ustaše, profesora Djumurkčića iz Banja Luke. Dolaskom njemačke vojske, Branko je bio odmah unapšćen i ispitivan šta je tražio na aerodromu, ali se hrabro držao, ništa nije priznao i nekako se uspio izvući iz zatvora.

Podizanjem Narodnog ustanka Branko Vidović je neumoran u radu. Održava skoro svakodnevno vezu sa Radovanom Vulinom koji je ispred Mjesnog komiteta KPJ Banja Luka, bio zadužen za politički rad ne ovom terenu i organizaciju podizanja ustanka. Održavao je vezu, odnosno dolazili su mu i neki drugovi iz Banja Luke, Atif Topić iz Bos. Gradiške, kao i iz okolnih sela: Adem Kovačević, Milovan Hrvaćanin, Dragoljub Vidović i još mnogi. Odlazi na Kozaru, održava vezu sa partizanima i svim srcem saradjuje za NOP, organizuje sakupljanje, sakuplja i otprema oružje, hranu i drugi materijal na Kozaru.

U decembru 1941 godine biran je na masovnoj konferenciji za člana Seoskog narodnooslobodilačkog odbora sela Mašići. Pored svih naprijed nabrojanih zadataka učestvuje i u organizovan

vanju Pozadinske partizanske čete koja je bila kao poluvojna organizacija, te se sa ostalim članovima NOOŠa brine o ishrani partizanskih jedinica na položaju u Mašićima. Bio je jedan od organizatora oduzimanja stoke i hrane ustaše, profesora DJumurkdžića, tako da je za jednu noć oterana sva stoka, (kраве, bikovi i 2 konja) i oko vagon žita i sve prebačeno za Kozaru.

Pošto su ga domaće švabe stalno tražile, jer su ga poznavali kao naprednog i borbenog čovjeka, otišao je u partizane u Kozaru. Zapravo, kada su se partizani morali pod pritiskom neprijateljskih snaga povući sa svojih položaja dublje u Kozaru 15 marta 1942 godine, ni Branku nije više bilo opstanka u Mašićima. Kuću je morala napustiti i žena Zorka sa malenim djetetom (kćerka Vera, danas ljekar), jer su i nju i djete tražili neke švabe, "folksdojčeri".

Branko je čitav svoj i ako kratak život posvetio naprednom radničkom pokretu i revoluciji i sve podredio toj borbi. Bio je načitan, teoretski jak, ljudima blizak i kao takav uživao povjerenje. Neumoran u radu, u širenju naprednih ideja, dobar drug, pošten i uvijek spreman da drugome pomogne, uživao je ugled i povjerenje svoje okoline.

Poginuo je kao borac Drugog krajiškog odreda prilikom neprijateljske ofanzive na Kozaru u proboju 4/5 jula 1942 godine i za grib mu se ne zna. I njegov stariji brat Dragoja poginuo je također kao borac Drugog krajiškog odreda.

To su podaci i ako nepotpuni za biografiju Branka Vido-
vića, kovača iz Mašića, borca revolucije, uzeti iz pojedinih
sjećanja, kao i na osnovu ličnog poznavanja.

Banja Luka, maja 1988. godine

Mara Kalabović

